

Sygn. akt V KS 29/20

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 22 grudnia 2020 r.

w sprawie **A.W.**

oskarżonej z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

skargi pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa [...]

uchylającego do ponownego rozpoznania

wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 10 stycznia 2020 r., sygn. akt II K [...]

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę,

2. obciążyć oskarżycielkę posiłkową opłatą uiszczoną od skargi.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 stycznia 2020 r., sygn. akt II K [...], Sąd Okręgowy w K. uznał oskarżoną A.W. za winną tego, że w dniu 14 listopada 2012 r., w K. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wprowadziła w błąd pracownika banku [...] co do uprawnienia do składania dyspozycji dotyczących środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych o numerach: [...] i [...] których właścicielem był R.W., zatajając przed nim śmierć R.W. w dniu 13 listopada 2012 roku i doprowadziła go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez wypłatę z obu rachunków łącznie kwoty 322.431,49 zł, czym działała na szkodę córki

zmarłego D.M., tj. czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., za co wymierzył jej karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby. Nadto, Sąd zobowiązał oskarżoną do informowania Sądu o przebiegu okresu próby oraz zasądził od niej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, w tym opłatę.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli: oskarżyciel publiczny oraz obrońca oskarżonej. Po ich rozpoznaniu Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt II AKa [...], uchylił zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonej A.W. przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

Skargę od wyroku Sądu II instancji wniósł pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, który zaskarżył orzeczenie Sądu odwoławczego w całości i zarzucił „naruszenie przepisu art. 437 § 2 k.p.k., mające wpływ na treść orzeczenia, poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w K. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w I instancji w obliczu stwierdzenia konieczności przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, w szczególności na okoliczność, na jakie cele oskarżona wydatkowała bezprawnie pobraną z konta R.W. kwotę, jak również dokonania uzupełniającej, wnikliwej oceny dowodów, z uwzględnieniem skutków prawnych jakie dla oceny czynu oskarżonej niesie treść prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w S. w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku, co jakoby wymagać miało przeprowadzenia przewodu sądowego w całości - podczas gdy w okolicznościach sprawy uzupełniające postępowanie dowodowe, dokonanie przez sąd odwoławczy własnej oceny dowodów, czy też ustaleń faktycznych w koniecznym zakresie - nie wymagało przeprowadzenia przewodu sądowego ponownie w całości lecz mogło i powinno zostać dokonane przed Sądem Apelacyjnym w [...]”.

W odpowiedzi na skargę Prokurator Rejonowy w K. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej nie jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. skargę na wyrok sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o

charakterze kasatoryjnym naruszało treść art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k.

Art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. stanowi zaś, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W każdej z tych sytuacji, sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku Sądu I instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2019 r., IV KS 3/19).

Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego. W przypadku, gdy podstawą wydania kasatoryjnego orzeczenia Sądu odwoławczego jest konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, w postępowaniu skargowym wymagane jest dokonanie oceny, czy rzeczywiście taka potrzeba zachodzi. Kontrola skargowa powinna zatem dotyczyć tego, czy z powodu stwierdzonych przez sąd odwoławczy uchybień, o których mowa w art. 438 k.p.k., pierwszoinstancyjny przewód sądowy powinien zostać powtórzony (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., sygn. akt I KZP 13/17). Natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w trybie art. 539a k.p.k. samodzielnie i ponownie oceniał, czy zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona zarzucanego czynu zabronionego, doszedł do odmiennych wniosków i z tego powodu uchylił zaskarżony wyrok (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16). W postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi od wyroku sądu odwoławczego Sąd Najwyższy nie może więc oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy do wydania wyroku zmieniającego - nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie - rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy. Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest

jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018 r., V KS 14/18).

W realiach przedmiotowej sprawy autorka skargi podaje w wątpliwość trafność rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego, kontestując potrzebę przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości i starając się wykazać, że niezbędne do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, a pominięte przez Sąd a quo czynności procesowe mogłyby zostać skutecznie uzupełnione przez Sąd II instancji. Stanowiska skarżącego nie sposób jednak zaaprobować. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku Sądu II instancji wskazano prawidłowo, a przy tym w sposób obszerny, dlaczego zaistniała potrzeba ponowienia przewodu sądowego w całości przez Sąd I instancji.

W układzie procesowym, jaki wyłonił się w toku niniejszego postępowania, Sąd ad quem musiałby w rzeczywistości przeprowadzić przewód sądowy w całości. Nieuchronność wcielenia się przez Sąd odwoławczy w rolę Sądu pierwszoinstancyjnego i naprawienia dokonanych przez niego uchybień wynika jednoznacznie z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. Sąd ten wskazał, że przewód sądowy został przeprowadzony nierzetelnie i zaszła konieczność jego ponowienia celem należytego wyjaśnienia okoliczności istotnych dla podjęcia sprawiedliwego merytorycznego rozstrzygnięcia i uniknięcia fragmentarycznej oraz wadliwej oceny dowodów, mających priorytetowe znaczenie w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonej. Ponadto, Sąd II instancji wskazał na niezbędność ponownej wnikliwej i skrupulatnej analizy wszystkich zgromadzonych w sprawie dowodów, zarówno osobowych, jak i rzeczowych oraz dokonanie ich oceny we wzajemnym powiązaniu, w sposób wolny od uproszczeń, z zachowaniem logiki i doświadczenia życiowego. Sąd odwoławczy wskazał w szczególności na istotne braki w zakresie analizy materiału dowodowego, m.in. wyjaśnień oskarżonej A.W. i dokumentów prowadzonego postępowania spadkowego po R.W.. Podkreślając fakt silnego zakotwiczenia stawianego oskarżonej zarzutu w skomplikowanym stosunku cywilnoprawnym jaki wytworzył się między stronami na

skutek spadkobrania po synu oskarżonej, a ojcu pokrzywdzonej - R.W., Sąd II instancji zważył na konieczność wnikliwego rozważenia faktu nabycia spadku, rozliczeń spadkowych oraz zarządu rzeczą wspólną. Zasygnalizował konieczność wzięcia pod uwagę, przy okazji rozważania zamiaru oskarżonej popełnienia przestępstwa oszustwa, treści wyjaśnień oskarżonej, w powiązaniu, a nie w oderwaniu od innych kluczowych w sprawie okoliczności. Nakazał uwzględnienie wcześniejszych relacji łączących A.W. z jej synem (jego choroby, opieki sprawowanej nad nim przez oskarżoną, wspólnego zamieszkiwania i prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego), czynności związanych z zatroszczeniem się przez oskarżoną o masę spadkową, w tym spłatę długów spadkowych, uiszczanie należności związanych z bieżącym utrzymaniem wchodzącego w skład masy spadkowej pałacu w B., (regulowanie zobowiązań podatkowych oraz wykonywanie prac remontowych), fakt przekazania wnuczce D.M. poliso-lokaty, szczegółowego ustalenia przeznaczenia funduszy pobranych przez A.W. z konta zmarłego syna (ich wysokości i celu przeznaczenia). Zasadniczą wadliwość i przedwczesność poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń Sąd ad quem stwierdził w braku nadania odpowiedniego znaczenia postanowieniu Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 marca 2019 r, sygn. akt VII Ca [...], w którym stwierdzono, że spadek po zmarłym R.W. nabyły oskarżona i oskarżycielka posiłkowa w częściach równych, co zdaniem Sądu ad quem powinno zrodzić wątpliwości Sądu I instancji co najmniej w zakresie wartości mienia przestępstwa oszustwa.

W rezultacie Sąd odwoławczy uznał, że przewód sądowy został przeprowadzony nierzetelnie i zaszła konieczność jego ponowienia celem należytego wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla podjęcia sprawiedliwego końcowego rozstrzygnięcia i uniknięcia fragmentarycznej i wadliwej oceny dowodów, dotyczących zagadnień decydujących o ewentualnie odpowiedzialności karnej oskarżonej.

Wbrew opinii skarżącej, rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w [...] mieściło się w granicach kompetencji tego Sądu wyznaczonych obowiązkiem przeprowadzenia rzetelnej kontroli instancyjnej i zostało należycie umotywowane.

W razie podniesienia w skardze zarzutu naruszenia art. 437 § 2 in fine k.p.k., na skarżącym się ciąży obowiązek wykazania braku konieczności

przeprowadzenia w całości przewodu sądowego. Treść skargi świadczy o niewywiązaniu się z tej powinności.

Nie znajdując podstaw do zwolnienia oskarżycielki posiłkowej od opłaty od skargi, Sąd Najwyższy obciążył ją tą opłatą.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.